

J. Bb.

"Ispytajenyje Idom", Farley Mowat, Moskwa 1966 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/2, 430-431

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szereg wiadomości z historii terminologii chemicznej, głównie polskiej. Rozdział ten oparty jest m.in. na artykule T. Estreichera *Z dziejów polskiego słownictwa chemicznego* („Język Polski” nr 2/1939 i 3/1939) oraz na książce J. Sikory *Od wynalezienia ognia do promieniotwórczości* (Warszawa 1960).

Z. Br.

Wiktor Fenrych, *Kroniki Jana Bugenhagena i Tomasza Kantzowa o dziejach Pomorza Zachodniego w latach 1370—1464*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Poznań 1965, ss. 124, tabl. 4.

Książka Fenrycha, stanowiąca tom 8 wydawnictwa Wydziału Nauk Społecznych Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego, zawiera krytyczny rozbiór fragmentów kroniki Bugenhagena (1485—1558), ukończonych w 1518 r. i kroniki Kantzowa (ok. 1505—1542), dwóch czołowych historyków Pomorza Zachodniego. Pracę poprzedza wstęp, w którym autor omawia historię badań nad obu kronikami i postuluje rozszerzenie badań historycznych nad historiografią zachodniopomorską.

Z. Br.

Georges Blond, *Wielcy żeglarze*. Tłumaczyła Janina Karczmarewicz-Fedorowska. „Nasza Księgarnia”, Warszawa 1966, ss. 139, liczne ilustracje.

Książka¹ zawiera przeznaczony dla szerokiego kręgu czytelników — stąd ujęty w zbeletryzowaną formę — opis podróży: Kolumba, Magellana, Cartiera, Barentsa, Bougainville'a, Cooka, La Perouse'a, Dumonta d'Urville, Charcota i także tych śmiałków, którzy w ostatnich dziesięcioleciach pokonywali olbrzymie przestrzenie oceaniczne na prymitywnych łodziach, jak Bombard, Willis. Nie było zatem zamiarem autora ukazywanie w sposób systematyczny dziejów horyzontu geograficznego; chciał raczej na przykładzie wybitnych podróżników dawnych i współczesnych — i to głównie takich, którzy „odznaczali się jedną wspólną cechą: energią” — ukazać kontakt człowieka z morzem. Książka zatem, choć nie wnosi nowego materiału i nowych oświeleń do historii odkryć geograficznych, stanowi pasjonującą lekturę, tym bardziej, że prócz interesująco podanych zdarzeń zawiera bogate i mało spopularyzowane ilustracje. Zadziwia też dobrą jakością papieru, którego brak dla ważniejszych dzieł naukowych.

J. Bb.

Farley Mowat, *Ispytajenije ldom*. Izdatielstwo „Prognies”, Moskwa 1966, ss. 317.

„Doświadczeni przez lody”, o których mówi tytuł niniejszej książki, to wielcy podróżnicy i badacze polarni od ostatniej ćwierci XVI w. do lat sześćdziesiątych XIX w.: M. Frobisher, H. Hudson, T. James, D. Ross, L. Franklin i inni. Nie jest to jednak zwykła historia poznania krajów polarnych, lecz zbiór skomentowanych sprawozdań żeglarzy dążących do sforsowania przejścia północno-zachodniego, obszerny fragment historii sforsowania przejścia w dokumentach. Stąd źródłowa wartość tego zaopatrzonego w mapki wyboru tekstów. Nie jest również przypad-

¹ Por. notatkę bibliograficzną o oryginalne (*Grands navigateurs*) w „Kwartalniku” nr 4/1965, s. 638.

kiem, że inicjatorem wydania z oryginału angielskiego (*Ordeal by Ice*, London 1961) i redaktorem rosyjskiego przekładu książki jest I. P. Magidowicz: zajmuje się on od dłuższego czasu dziejami poznania Ameryki i jest autorem *Istorii otkrytija i issledowanija Siewiernoj Amieriki* (Moskwa 1962).

J. Bb.

David L. Cowen, *Medicine and Health in New Jersey: a History*. D. van Nostrand Company, Princeton (New Jersey 1964, ss. XV+229.

Stan New Jersey uczcił jubileusz 300-lecia swego istnienia serią wydawnictw historycznych, liczącą 26 tomów. Historię medycyny w New Jersey opracował profesor historii w Rutgers, specjalista w dziedzinie historii farmacji i medycyny. 85 lat temu ukazała się wprawdzie praca poświęcona temu samemu zagadnieniu pióra Wickesa, składała się jednak przeważnie ze szkiców biograficznych i kończyła na roku 1800.

Książka Cowena zapoznaje z historią medycyny w New Jersey od XVII w. do ostatnich czasów. Kolonia ta, pierwsza w Ameryce, utworzyła Towarzystwo Lekarskie w 1766 r. Cowen przedstawia rozwój lecznictwa, przyswajanie nowych osiągnięć i teorii naukowych z Europy, wprowadzenie stetoskopu, termometru, promieni Roentgena, rozwój piśmiennictwa lekarskiego, specjalizacji, postęp w higienie społecznej i medycynie społecznej. Obecnie New Jersey posiada wytwórnię streptomycyny i prowadzi badania naukowe na uniwersytecie i w wielu wytwórniach farmaceutycznych.

Książka jest starannie opracowana, zawiera przypisy, bibliografię i indeks krzyżowy. Jest przeznaczona dla pracowników naukowych interesujących się tym zagadnieniem.

T. O.

Lidia Kutina, *Formirowanije terminologii fiziki w Rossii. Pieriod przedłomonosowskij: pierwaja triet' XVIII wieka*. Izdatielstwo „Nauka”, Moskwa — Leningrad 1966, ss. 288.

Praca jest kontynuacją badań autorki nad powstaniem rosyjskiej terminologii naukowej; pierwsza część pracy dotyczyła matematyki, astronomii i geografii i była opublikowana w 1964 r.¹ W obecnie wydanej publikacji przedstawiono zagadnienie tworzenia się języka naukowego na podstawie książek rosyjskich z dziedziny fizyki i mechaniki w okresie pierwszego trzydziestolecia XVIII w.

Był to w historii Rosji początek żywiołowego rozwoju nauk fizycznych, poprzedzający utworzenie Rosyjskiej Akademii Nauk (1725) oraz działalność wielkiego rosyjskiego uczonego Michaiła Łomonosowa (1711—1765), twórcy rosyjskiej terminologii naukowej. W opracowaniu swym autorka wykazała, na jakim gruncie historycznym mógł powstać wspaniały język naukowy Łomonosowa oraz jaką przed nim pracę wykonali mniej znakomici, lecz nie mniej oddani nauce jego rówieśnicy.

Ogólne wnioski językowe, kończące tę pracę, wyprowadzone są z treści obydwóch książek autorki.

J. K.

¹ Notatkę o tej publikacji zamieszczono w „Kwartalniku” nr 4/1965, ss. 638—639.